

KONCERTY, SVATBY, POHŘBY — DRUHÁ KULTURA V ČECHÁCH

1. KONCERT PLASTIC PEOPLE NA POČEST LADISLAVA KLÍMY

Věra Jirousová

Tři hudební skladby na témata z Ladislava Klímy :

1. Jak bude po smrti
2. Slavná Nemesis
3. Jsem Absolutní Vůle

Jak jsem se dozvěděla o tom, kdy a kde bude koncert Plastic People – « Klímovský » – je otázka triviální a předvídatelná, takže si dovoluji předem upozornit laskavé čtenáře, že o tomhle následující zpráva nebude. Z prostého důvodu, že právě tyto okolnosti si zásadně nepamatuji.

Tedy vbíhám na autobusové nádraží, z vývěstní tabule se dovím, že autobus mi jede za deset minut – to je intuice nebo klika ? – doběhnu na konec zástupu, který (zdá se) hodlá se celý nacpat do téhož autobusu co já. Hemží se tu převážně známé tváře, dosednu vedle přítelkyně, která mi i dneska připadá obdivuhodná, tentokrát obdivuji hlavně sukni, že si ji totiž vzala při známé neútlivosti případných úředních místností či cepezetky (čti : celý předběžného

* V říjnu 1979. Ukázky viz na str. 234.

zadržení).* Já mám kartáček na zuby, několik balíčků tabáku a papírků, občanský průkaz, stovku a praktické teplé oblečení. Před zhruba čtrnácti dny se u přátel v severních Čechách konala podivná akce – zákaz vstupu návštěv do domu, kde se kdosi domníval, že má být koncert Plastiků. Nacvaknutý autobus vyjíždí z Prahy pro jistotu do jižních Čech, sdělujeme si, že se těšíme. Jízda čtyři hodiny je řádně úmorná, v šeru dřímáme, naštěstí nemusíme spát ve stoje. Po pravé ruce se neodbytně mihá mírná jihočeská krajina a po levé romantické průhledy do kraje Klímova dětství, pomyslím, jaká to nehoráznost, jak by se vyjímal Klímův Hronov, Klímův Písek, Klímův Prostějov, Klímovy babičky údolí, to by byly věru skvostné přehlídky souborů lidové tvořivosti, to by byly nesmrtelné školní výlety, bufet pod Jelení horou v českosaském Švýcarsku, televizní reportáž chalupářský, pardon cholupický den, ale to sem nepatří, to jsem si jen vzpoměla, jak jsem se vždycky neskonale bavila při čtení Klímových textů, jak jsem se ukrutně chtěla jeho pojetí hororu, jásama jsem, že neméně než já při čtení, bavil se autor sám už při psaní (což je okolnost v české literatuře převzácná, výjimka vyjímečná) a v duchu jsem byla srozuměna s tím, že ty příšerné zástivy a svištění kosmických rychlostí jsou zkušenosti, jimž se autor jako myslící nevyhýbal a s ohleduplností jen jemu vlastní je zabydlil do žánrových takřka žoviálně domácích situací, aby vyděsil ty zbabělé masožravé tvory, jimž se daří s jakousi spořádaností s klapkami na očích a uších žít poctivě měšťtansky a z téhle « bohumilě » zajištěnosti je náhle vyburcuje horror, hrůza ze smrti jako nezástupná každému smrtelníku vlastní konfrontace s přesahující celkovostí světa. Absolutno si zvolilo tuto děsuplnou podobu halucinace, aby proniklo k tomu, kdo se neustále odvracel a zabarikádoval se před ním všemi dostupnými lstmi a triky, vybudovanými západní formou civilizace. Ale dosti úvah a interpretací, i ty patří k těm trikům, jimž se supluje myšlení, když lze jen stěží objevit místo, na němž se vskutku myšlenka děje, natož toto místo vystát. Klíma se bude hrát a věřím že tak, aby se mohl sdostatek pohnout obracet v hrobě !

Sotva autobus dojel, ukázněný zástup slušně ostříhaných mladíků a mile vyhlížejších dívek se vydal na místo. K tomu zaslechnu případnou poznámku, jak si « ti oni » (nejmenovaní) sami kálejí na hlavu, když při každé možné příležitosti dělají undergroundu lazebníky, ostříhají je na docela nenápadné hochy a pak nemůžou jako před lety snadno rozpoznat, že se zrovna sjíždějí na koncert. To je fakt, říkám si a přehlížím přátelské tváře, které budou zakrátko u toho, že se také ještě « děje hudba » a ne jen předvádí, a s nedefinovatelnou něhou pomyslím na ty, kteří by tu byli také rádi pospolu, ale tentokrát nebudou, příliš zaujati jinde : Jarmilka, Vašek a Jirka na Ruzyni, Petr Cibulka na Borech. Na místě je mnoho vltání a není tu nikdo, koho bych si nevymyslela, to je nad očekávání výborné, protože lítačky a všelijaké uniformy či civily si nevymýšlím, ostatně amuzičtí tvorové na koncert nepatří. Trochu

* Viz : Jaroslav Hutka, Konec desáté sezóny v hotelu CPZ, *Svědectví*, č. 56, str. 697.

otálení kvůli technickým okolnostem, to ani jinak nejde, kapela se jistě dověděla, že bude hrát až dneska, jinak by to totiž jejich jistý prominent, jehož nejvyšší ctností je lenost, určitě rozkecal po všech pražských hospodách a určitých vinárnách, a tak by si nepochybně zajistil, že by i dnes nemusel ani vrznout.

Sál stodoly nabitý, chlad se sráží na chuchvalce lezavé zimy, ta se smozřejmě rozpouští ve styku s naším vnitřním zářem na fantastickou atmosféru před koncertem Plastic People ! V důsledku důmyslných opatření hrají tentokrát Plastici po téměř jednom a půl roce a všem je jasné, jak je ohromné, že nemusejí plýtvat tvůrčími silami na pochybnou stále vykazovanou profesionalitu, a soustředění k podstatnému, čas od času podají svrchovaný výkon.

Na scéně už Magor ujistil přítomné, že by chtěl být buď tak velký, nebo aby svět byl tak malý, aby jej mohl celý posrat hovny. Výrok zajisté fantastický a v jeho (t.j. Magorově) hubě stejně na místě jako jeho praktický pendant : vím hovno, dvě budu vědět. Vzhledem k tomu, že zúčastnění jsou vzdělaní a sečtělí v díle Ladislava Klímy, nikdo Magora nepodezírá, že by si to snad vymyslel, aby si zasvíňal. Vlevo na scéně stůl, kolem stolu s pivem a rumem sedí Plastici, zřejmě kvůli pocitu bezpečí a zabydlenosti chtějí mít i při hraní hospodu nablízku. Popřejší, v ksichtu jsou zablení (t.j. zsinali hrůzou), kostýmy jako vždy hadrárna a elend, nad hlavami z drátáku (t.j. z pásku) zní neuvěřitelná, rozkřápaná dechovka jako jedinečný specifický výraz skutečně českého zázemí. Jako vždy je to delší, než by se slušelo, ale to taky patří k věci. Zázemí si nevybíráme, většinou ani netvoříme, to tu prostě je a to se bere.

No a pak se zvednou od piva a od panáků a začnou hrát. Jsou skvělí a vůbec neuvěřitelní v míře přesahující i tu dechovku. Tolik neopakovatelné muziky nahuštěno do tak malého prostoru a času, až to vyráží dech. Do úzkosti těchto let to praží notně « klímovsky ». Z každého tónu je patrné, že si nevybrali Klímu v nějakém euforicky výročním nápadu, že je to jejich autor, to on si spíš toho roku vybral je, aby uslyšeli, jak lze v Čechách nesmlouvavě čelit marasmu, přiznat si ho a být světový právě na hnojišti ! Ne navzdory českému prostředí ani dokonce pod tlakem úporné malosti a malověrnosti, pouze přesto a přezevše tvořivě artikulovat jen z ryzosti vlastního jevu dát výraz limitu lidskosti s jobovskou stěpinou v ruce, která vyrývá jakýmkoli způsobem proteovské podoby života v koncích. Zatímco snad jinde, v bohatších, větších a kulturnějších zemích, všelijak civilizačně vybavených k rozptýlení a zábavě, jen nemnozí postřehnou, kam míří společnost lidí, v Čechách, obklíčených ponurostí mezních hor, které se svažují do chudoby pláně, nelze nezahlednout zemi jako Bohem opuštěné místo vyhnanství tvora, který kličkuje před ústím hlavně absolutna, ztracený natolik, že nejpravější otázkou a jedinou, ve které stojí, je « kdo jsem », aby se teprve vůbec mohl stát znovu Adamem – konečnou lidskou bytostí.

Obešel já polí pět... já ubohý kramář Matyáš Lebenmayer, jektá hrůzou Mejla a Brabence, tak volné textové pasáže se střídají s chaoticky rozplétanými hudebními motivy, vše k tvaru tíhne a zároveň od něho utíká, vše se pregnantně

definuje a zase v hrůze od toho couvá jako od blábolu. Ohromně se rozehráli a po první skladbě následuje fantastická instrumentální Slavná Nemesis. Nesporný vrchol koncertu i dosavadní hudební tvorby skupiny. Je jisté, že po Pašijích bylo nesnadné zahrát něco, co není horší. Slavná Nemesis je skladba, ve které to dokázali. Hudba natolik invenční, uchvacuje ve smršťích amorfity, které v nárazu ztuhnou do fragmentů krystalické krásy. Takto se nejspíš tvoří pevnost diamantu. V třetí části na téma Jsem Absolutní Vůle se pak naplnilo očekávání, že se bude Klíma obracet v hrobě, jenjen trnu, kdy už Hlavsa za tu skladbu dostane ten řádný kopanec do zadku ze záhrobí. Z absolutní vůle se stal absolutní vůl, furore téhle myšlenky nelze ilustrovat, ani hudebně. Teď se tedy Klíma asi řehtá a řičí smíchy, což mi vybavilo, jak si kdysi Mejla s Alfem četli Husserlovu *Krizi evropských věd* v kumbálu, a ozýval se odtamtud přes zavřené dveře hurónský chechtot, takže ocituji závěrečnou větu z filmu : Někdo to rád horké a nikdo není dokonalý.

Takže koncert skončil, konec to nemá, ale o to ani nejde. Objímám Magora se slovy : fantastický, odteďka neznají dne ani hodiny.

Cesta zpátky, nejmíň deseti hodinová. Z temnot svítí halucinatorní monstra průmyslových objektů. K ránu se z chuchvalců mlhy vynoří fragment snové louky s pěšinou, v cárech mlhy a mraků pluje cosi jako fatamorgana – lidské obydlí, asi dům. Na nádraží kamarád případně poznamenává, že vypadám jako vojín neznámé, ale jistě demobilizované armády. Chechtám se, být neagresivně militantní neuškodí, doufám, že to podporuje chuť k dřlu. A Klíma a Plastici ? Znova zahlédnuto, že literatura se rodí především tehdy, když se nedělá literatura, hudba se děje tam, kde se nedělá hudba, a takováto tvořivá artikulace dává prostor pro zjevení krásy. Tápnavé dotýkání před sebe, jemuž odpovídá vstřícné objevování se tvaru, síla, která se neopírá o sebe samu a v každém okamžiku míří k ohnisku a počátku tvoření. Býlí téhle tvořivé artikulace je v Čechách k nevyplení, a čím víc se pleje, tím víc roste.

JEDINÉ ČESKÉ KNIHKUPECTVÍ

DIALOG

Gutleutstr. 15
D - 6000 Frankfurt M. I
West Germany